

У НОВОМЕ САДУ У НЕДЕЉУ 30. НОВЕМБРА 1886.

\* ГОДИНА XI.

# ПОЗОРИШТЕ

БРОЈ 64.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свагда о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

## СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

Главна скупштина „друштва за српско народно позориште у Н. Саду 23. јуна (5. јула) 1886.

Бр. 1. Пре отварања скупштине изашпильу се по предлогу председником чланови: Др. Ђуб. Радивојевић, Др. Милан Савић и Марко Шилић, да оверове присутне чланове.

Изаслани одбор, прегледавши списак чланова, јавља, да су сви чланови, који су у записнику наведени, одговорили својим чланским дужностима и да имају право гласа на овој скупштини.

На основу тога извештаја отвара председник скупштину у 9 и по сахата пре подне.

Бр. 2. Председник друштвени Др. Лаза Станојевић поздравља присутне чланове добро дошлицима и позива потпредседника А. Хацића, да прочита извештај о стању и радњи српског народног позоришта од прошлогодишње главне скупштине до сада.

(Тај извештај штампан је у бр. 60. „Позоришта“.)

Члан Јанка Томић наводи, да је лист „Позориште“ неурядно излазио, јер је прошле године изшло 12 бројева у току од 8 дана, а ове године није изашао ни један број од како је позориште отишло из Н. Сада, па тражи, да ли ће тај извештај и уредније излази.

Подначеоник А. Хацић, као уредник „Позоришта“ разјасњује и одговара, да су само 2 броја лане изашла у једаред због неких неуспеха, а ове године да је лист уредно излази.

Члан Др. Стеван Павловић вели, да осим рецензија треба и економски део позоришта увести у лист.

Члан Петар Попадић потномаже жељу Ј. Томића, с тим додатком, да се и целокупан извештај о стању позоришта доноси.

Попито су још неки чланови говорили и наглашавали, да о томе не треба одлуке доносити, јер подначеоник А. Хацић и онако бесплатно и од своје дobre воље уређује тај лист — то скупштина узима прочитани извештај са одобравањем на знање.

При спомену имена упокојеног Дра Јована Суботића скупштина усмеликом „Слава!“ и устајајем одаје почаст спомену великог покојника.

Бр. 3. Попито је на дневном реду отварање слике народног и позоришног добротвора пок. Стевана Бадрљиће, то је подначеоник А. Хацић, на позив председника, рекао ово: (штампано у бр. 60. „Позоришта“.)

Говор овај саслушан је живом пажњом, а на крају истога откривена је слика народног и позоришног добротвора Стевана Бадрљиће уз бурно кличање: „Слава Стевану Бадрљици!“

Бр. 4. Управни одбор под бр. 111. У. О. подноси преглед рачуна главне благајне српског народног позоришта од 1. јануара до 31. децембра 1885, и извештај о стању фонда позоришног крајем године 1885.

По том рачуну износило је:

Примање . . . . .	8,522	Ф. 80	и.
Издавање . . . . .	8,420	„ 83 „	

Готовина за 1. јан. 1886 101 Ф. 97. и.

А исказ иметка, или активно стање, дакле фонд позоришни, стоји 31. децембра 1885 овако:

1. У готовини . . . . .	101	Ф. 97	и.
2. У државним и јавним обvezницама . . . . .	4,702	„	— „
3. У приватним обvezницама	14,650	„	— „
4. Камате . . . . .	265	„	98 „
5. Затезне камате . . . . .	7	„	36 „
6. Кирија од позоришне зграде	175	„	— „
7. Чланарина . . . . .	13,878	„	80 „
8. Камата од чланарине . . . . .	1,629	„	57 „
9. Легати . . . . .	303	„	30 „
10. Предујам код глумаца . . . . .	860	„	07 „

Свега . . . . . 36,574 Ф. 05 и.

Кад се одбије дуг од . . . . . 4,226 „ — „

Остаје активно стање за

1. јан. 1886 . . . . . 32,348 Ф. 05 и.

Осим тога спадају у фонд позоришни још и ове непокретности, које поседује друштво:

1. Позоришна дворана, која је купљена за 20,000 фор.;

2. 20 ланаца земље у Сенти, што су их оставили овоме друштву пок. Ђена Брановачки и жена му Ида рођ. Вујићева.

Даље ове непокретности:

3. 40 дистр. ланаца земље у Сенти, као легат пок. Јулијане Ковачићке рођ. Смиљанове. Ово ужива доживотно супруг јој Јоца Ковачић у Молу;

4. Кућа и виноград пок. Гавре Јанковића из Арада. Ово ужива доживотно његов нећак Торђе Лукић.

Управни одбор јавља уједно, да је изаслани одбор прегледао тај рачун и да га је нашао у реду.

Члан Миша Димитријевић предлаже, да се осигурају неуплаћене чланарине код оних особа, које имају имања, приликом смрти њихове, кад дође да се заоставина расправи; и уједно, да се о томе води евиденција од стране благајнице друштвене.

Члан Паја Гостовић предлаже, да се штампају годишњи рачунски извештаји друштва и имена чланова, па да се пре скupштине засебно разашљу члановима.

Члан Арса Јајевић жели, да се из обзира на трошак рачуна и имена чланова штампају у новинама на 8 дана пред скupштину.

Члан Петар Попадић тражи, да се штампа засебно кратак рачунски извештај, и бар сваких 5 година списак чланова друштвених.

Члан Ђока М. Поповић предлаже, да се штампа у кратко исказ рачунски уз имена чланова.

Члан Светозар Савковић предлаже, да се кратак рачунски извештај годишњи и именник чланова штампа у друштвеном листу „Позоришту“ пред главну скupштину и да се тај дотични број листа разашље свима члановима.

Извештај управнога одбора о рачуну главне благајне и о стању фонда позоришног узима се на знање, а за супер-ревизоре рачуна за годину 1886. одређују се дојакошњи рачунски прегледачи: Андрија М. Матић, Др. Јован Велимировић и Марко П. Шилић.

Предлози чланова Мише Димитријевића и Светозара Савковића примају се, и управни се одбор позива, да их изврши.

Уједно се управни одбор упућује, да се постара, да својим начином наплати или осигура доспеле и заостале камате.

Бр. 5. Управни одбор под бр. 112 У. О. подноси рачун позоришне дружине од 9. маја 1885 до 14. маја 1886, што га је водио управитељ срп. нар. позоришне дружине Димитрије Ружић по местима, која је позоришна друžина за то време обишла.

По том рачуну износи:

I. Примање:

1. У Земуну од 9/V. до 30/VI. 1885 2,709 ф. 40  
2. „ Руми од 1/VII. до 15/VIII. „ 2,388 „ 90

3. у Вуковару од 16/VIII до 10/IX. 1885 . . . . .	1,211	„ 50
4. У Осеку од 11/IX. до 15/X. 1885 . . . . .	1,589	„ 83
5. „ Сомбору од 16/X. до 19/XII. „ . . . . .	4,049	„ 05
6. „ Новом Саду од 20/XII. 1885 . . . . .		
до 10/IV. 1886 . . . . .	9,248	„ 60
7. У Карловцима од 11/IV. до 14/V. 1886 . . . . .	1,606	„ 88
Свега . . . . .	22,804	„ 16

## II. Издавање:

1. У Земуну . . . . .	2,853	ф. 11
2. „ Руми . . . . .	2,377	„ 55
3. „ Вуковару . . . . .	1,606	„ 94
4. „ Осеку . . . . .	2,291	„ 21
5. „ Сомбору . . . . .	4,593	„ 62
6. „ Новом Саду . . . . .	8,221	„ 14
7. „ Карловцима . . . . .	1,871	„ 88
Свега . . . . .	23,815	ф. 45

Кад се одбије примање од издавања остаје за 15. мај о. г. 1,011 г. 29 н. мањка (дефицита).

Сувишка је било у овим местима: у Руми 11 фор. 35 н. и у Новом Саду 1,027 ф. 46 н.

Мањка је било: у Земуну 143 ф. 71 н.; у Вуковару 395 ф. 44 н.; у Осеку 701 ф. 38 н.; у Сомбору 544 ф. 57 н.; и у Карловцима 265 ф.

Управни одбор јавља најпосле, да је прегледао тај рачун и да га је нашао у реду.

Узима се на знање и за супер-ревизоре рачуна позоришне дружине за даљу годину дана (т. ј. од маја 1886 до маја 1887) изашаљу се чланови: Андрија М. Матић, Др. Јован Велимировић и Марко П. Шилић.

Уједно се по предлогу управнога одбора, а према одлуци скupштинској од 31. маја 1879 бр. 11. Г. С., одређује управитељу Димитрију Ружићу за његов труд и рад око управе позоришне награда од 400 фор.

Бр. 6. Управни одбор под бр. 113, У. О. подноси извештај рачунских супер-ревизора: Андрије М. Матића, Дра Јована Велимировића и Марка П. Шилића, који су лајском скupштином под бр. 3. Г. С. ех 1885 изаслани.

Исти супер-ревизори под 21/VI. (3. VII.) о. г. јављају, да су прегледали рачуне главне благајне срп. нар. позоришта од 1. маја до 31. декембра 1884 и рачуне од 1. јануара до 31. декембра 1885, што су их водили књиговођа А. Поповић и благајник Д. Манојловић, те изјављују, да су их нашли у реду.

Узима се на знање и дотичним рачунарима издаје се опросница за споменуте рачуне.

Бр. 7. Управни одбор под бр. 114, У. О. подноси извештај рачунских супер-ревизора: Андрије М. Матића, Дра Јована Велимировића и Марка П. Шилића, који су лајском скupштинском одлуком под бр. 4. Г. С. ех 1886 изаслани.

Исти супер-ревизори под 21/VI. о. г. јављају, да су прегледали рачуне позоришне дружице од 24. маја 1884 до 9. маја 1885 и од 9. маја 1885 до 14. маја 1886, које је водио управитељ Димитрије Ружић, и саопштавају, да су их све напли у реду.

Узима се на знање, а управитељу Димитрију Ружићу издаје се опросница за поменуте рачуне.

*Бр. 8.* Прочита се извештај управитеља Димитрија Ружића о раду и путовању српске народне позоришне дружице од 9. маја 1885. до данас.

(Извештај тај штампан је у бр. 62. „Позоришта“.)

Извештај овај узима се на знање и Димитрије Ружић поставља се на ново за управитеља позоришне дружице на даљу годину дана.

*Бр. 9.* Управни одбор подноси извод из рачуна главне благајне о приходу и расходу од дворане срп. нар. позоришта од 1. јануара до 31. декембра 1885.

По том изводу износи:

Приход . . . . .	768	Ф. — н.
Расход . . . . .	652	" 22 "
Чист приход	115	Ф. 78 н.

Узима се на знање

*Бр. 10.* Приступи се обнови трећине чланова управног одбора у смислу § 13. устава друштвеног.

Као најстарији по избору имали би да иступе ови чланови:

I. У позоришном одсеку:

Подначеоник А. Хаџић; Стеван В. Попо-

вић у Будим-Пешти (са замеником Дром Ал. Кодом); Др. Илија Вучетић; и Новак Радонић (са замеником Светозарем Савковићем);

II. У економском одсеку:

Влада Стратимировић, Данило Манојловић, Петар Попадић и Васа Милутиновић.

У позоришни одсек бирају се на ново сви дојакопни чланови, а у економски одсек: Данило Манојловић, Васа Милутиновић, Арса Јавић и Ђока М. Поповић, на три године дана.

На место умрлог члана позоришног одсека Дра Јована Суботића бира се на две године дана Др Љубомир Радивојевић из Каменице са замеником Костом Рајићем.

*Бр. 11.* Управни одбор под бр. 116. У. О. подноси прорачун за српско народно позориште за време од 1. јануара до 31. декембра 1887.

По том прорачуну износи:

I. Приход позоришне дружице	21,850	Ф. — н.
Приход централне управе	3,558	" 22 "
		Свега . . . . .
	25,408	Ф. 22 н.
II. Потреба позоришне дружице	21,838	Ф. — н.
Потреба централне управе	3,341	" 42 "
		Свега . . . . .
	25,179	Ф. 42 н.

Кад се одбије потреба од прихода, показује се сувишака 228 фор. 80 н.

Предложени прорачун усваја се и управни се одбор упућује, да се по њему управља.

Уједно се по предлогу члана Дра Паје Јанковића упућује управни одбор, да се при путовању позоришне дружине пази, да само чланови позоришног особља добијају уобичајене дневнице, а никако друге особе.

(Свршиће се.)

## ЛИСТИКИ.

### ПОЗОРИШТЕ.

(Глумачка школа.) „Kölnerische Zeitung“ пише о глумачкој школи, која је основана у Амстердаму, ово:

„На западном крају вароши види се лепа зграда, из које је изшло већ подоста добрих уметника и уметница. Учење је подељено у пет разреда. Три нижа разреда сматрају се као приватна школа, а два виша разреда рачунају се у праву стручну школу.“

У прва три разреда уче се ови предмети: холандски, немачки и француски језик, историја, географија, рачуница, цртање и играње. Језици се уче по онаком распореду као и по средњим школама. При учењу историје и географије пази се поглавито на то, да се ћаци упуте, што је могуће више, на општа гледишта и да им се покажу нарочити догађаји, биографије, путописи,

итд. С истога разлога увршћена је у програм и рачуница, да би се отклонило једнострано школовање питомца. По себи се разуме, да се при учењу језика од почетка до краја поклања највећа пажња читању, изговарању и декламовању.

У стручној школи, то јест у четвртом и петом разреду, спојене су те лекције с немачким и француским језиком. Уз то се поклања већа пажња читању и тумачењу тежих места из дотичних литература, док се међу тим историја домаће књижевности предаје што је могуће оширијије.

Ту се даље учи „виша мимика“, то јест: настава у заузимању академичких позитура, у сликама од група, у представљању различитих карактера и у изражавању страсти. Учи се естетика, и теоријски и практички. Ради практичне поуке ученици полазе музеје и изложбе сликар-

ске, па после дају о томе свој суд. Даље је у тим разредима важан предмет митологија, нарочито грчка и римска. Што се тиче науке о костиму, уче се ученици не само како ће се оделнути по прописаном начину и како ће се кретати у свакоме костиму, него је за ученице разних разреда отворен нарочити течaj, да се науче кројити, спремати и прерађивати костиме из различитих времена. Цртање такође служи за боље проучавање мимике и ученици цртају мањом с модела од гипса. Осим тога мушкарци уче гимнанистику и борење. Ту се пре свега пази на брзо, елегантно и неусиљено кретање и на складно развијање тела.

Питомцима је дата прилика, да могу у школској згради за врло малену цену имати стан и храну, а њих надгледа учитељка, која такође борави у истој згради. По низим разредима предају језике мањом учитељке, а тако и играње.

Поред свега успеха опет се замерало и овој школи. У осталом школа нити може нити хоће да ствара геније и таленте, али им она може дати потребна развјитка и упутства. Образовање глумца биће вазда благодетно за позорницу; оно је генију од користи, а скромнијем таленту од потребе.

Тек онда кад се сцреми коло добрих глумаца и глумица, доћи ће време, да холандско позориште не мора животарити, као до сад од самих превода. Онда ће се опет развити права народна драма, коју су јајно започели даровити људи: Шимел и Јустус Фан Маурик."

Ту глумачку школу основало је холандско глумачко друштво: het nederlandsch tooneeverbond.

(*Позориште у Индији.*) Професор Анђело де Гибернатис послao је талијанском листу „Gazzetta Piemontese“ из Мадхује у јужној Индији ове вести о индијском позоришту: „Враћам се са острва Цејлона, где сам гледао како играју Сингалези. То је полудраматска игра, праћена певањем и правом пакленом свирком. Играчи изгледају при том тако страшни, да се јевропски гледалац мора и нехотице згрозити. У опште се у индијском позоришту игра само народним дијалектом. У некој згради налик на бараку приказују месни глумци драме и комедије пред веома малом публиком; ту је главно играње и певање, које иде на изменце једно за другим. Публици се допада само спољашња форма. Видео сам како су приказивали моју индијску драму „Саврити“ у гуџаратском дијалекту, али слушаоце није занела љубав, којом се јунакиња жртвује, него појава Јаме, бога смрти... Осим тога, додали су том комаду још неке куплете са индијском музиком, која је нама Јевропљанима сувише једноставна и монотона, а Индијанци је с великим уживањем слушају. Три свирача стоје вазда иза прве кулисе у припремности, да

прате песму, чим глумци са говора пређу на певање. Индијанци најрадије слушају неку врсту фруле, која некако оштро, једнолико кречи и готово несносно пари уши. Надам се, да ћу „Сакунталу“ чути у Бенгалској; и она се приказује у дијалекту, а само се песме певају у санскриту. Не могу баш рећи, да много у том погледу очекујем. Један брамин беше тако добар, те је допустио, да ми његова кћи лирски део „Сакунтале“ прикаже. Али, на жалост, она је лене оне стихове невала све једнаким назалним тоном, без икакве промене! Све ме је то уверило, да садржај „Сакунтале“ много боље ми схватамо, него сами данашњи Индијанци. Но кад индијски глумци говоре, а не певају, онда им је глас природнији. — Био сам на представи неке комедије, којој је садржина доста налик на нашу причу о блудном сину, а треба на изнесе поуку, како не ваља у лудо трошити ни расипати, као што то чине Парзи при свадбама, те потропе том приликом не само цело своје имење, него и женин мираз. И доиста је тако, да Парзи, који већом страном готово гладују и сиротују, немају граница у расипању кад славе какву светковину. Друштво, које је тај комад представљало, састојало се из Парза. И овде у Мадхуји има парзанско позоришно друштво, које приказује у тамилском дијалекту. Цене местима су врло малене (најскупље 2 динара), али ретко има више од стотине слушалаца у позоришту. Мухамеданци приређују у Индији особите представе приликом религиозних светковина њихових. Већином уступи какав богат мухамеданац своје двориште за представе, па позове своје пријатеље, и у опште је ту бесплатан улазак. У позоришним играма њиховим обично се износи што из повести Алијине и његових ученика. Чудно изгледа, како публика показује своје интересовање у појединим призорима: ту се смеју, плачу, деру се као манити, а све из симпатије и саучешћа према главним улогама, и најпосле нарасте узбуђеност тако, да се по гдекоје представе заврше у публици бојем и крвљу."

#### ИЗ ПОЗОРИШНОГ СВЕТА.

(*Јозефина Рајловића*,) пређашња чланица чешке опере у Прагу, постала је чланицом штетинског позоришта. О њеном првом ступању изражује се штетински критичар у „Theater-Figaro“ врло повољно.

(*Ђуро Ајзенхут*), управитељ оркестра загребачког позоришта, славио је 25-годишњицу свога рада. У почаст слављенику представљана је 10. 0. м. у загребачком позоришту хrvatska драматска опера „Сејслав“, од И. Жигровића Преточког. Музику за ту оперу затворио је слављеник.

Издaje управа српског народног позоришта.